

Š i f r a k a n d i d a t a :
A j e l ö l t k ó d s z á m a :

Državni izpitni center

JESENSKI IZPITNI ROK
ŐSZI VIZSGAIDŐSZAK

GEOGRAFIJA FÖLDRAJZ

Izpitna pola 1

1. feladatlap

Obča geografija – Izbrane regije

Általános földrajz – Választott régiók

Četrtek, 27. avgust 2009 / 100 minut

2009. augusztus 27., csütörtök / 100 perc

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.

Kandidat dobi dva ocenjevalna obrazca. Izpitni poli je priložena barvna priloga.

Engedélyezett segédeszközök: a jelölt töltőtollat vagy golyóstollat hoz magával.

A jelölt két értékelő lapot is kap. A feladatlap egy színes mellékletet is tartalmaz.

SPLOŠNA MATURA
ÁLTALÁNOS ÉRETTSÉGI VIZSGA

Navodila kandidatu so na naslednji strani.

A jelöltnak szóló útmutató a következő oldalon olvasható.

Ta pola ima 20 strani, od tega 1 prazna. Barvna priloga ima 2 strani.

A feladatlap terjedelme 20 oldal, ebből 1 üres. A színes melléklet terjedelme 2 oldal.

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na prvi strani in na ocenjevalna obrazca).

Izpitna pola vsebuje 29 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 60. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve, ki jih pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom, vpisujte **v izpitno polo** v za to predvideni prostor. Odgovarjajte v obliki povedi in ne le z besedo ali besedno zvezo. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z nič (0) točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

ÚTMUTATÓ A JELŐLTNEK

Figyelmesen olvassa el ezt az útmutatót!

Ne lapozzon, és ne kezdjen a feladatok megoldásába, amíg azt a felügyelő tanár nem engedélyezi!

Ragassza vagy írja be kódszámát (a feladatlap első oldalának jobb felső sarkában levő keretbe és az értékelő lapokra)!

A feladatlap 29 feladatot tartalmaz. Összesen 60 pont érhető el. A feladatlapban a feladatok mellett feltüntettük az elérhető pontszámot is.

*Válaszait töltőtollal vagy golyóstollal írja a **feladatlap** erre kijelölt helyére! Válaszoljon mondat formájában, ne csak szavakkal vagy szó szerkezetekkel! Olvashatóan írjon! Ha tévedett, a leírtat húzza át, majd válaszát írja le újra! Az olvashatatlan megoldásokat és a nem egyértelmű javításokat nulla (0) ponttal értékeljük.*

Bízzon önmagában és képességeiben! Eredményes munkát kívánunk!

[illegible]

A1 – OBČA / ÁLTALÁNOS FÖLDRAJZ

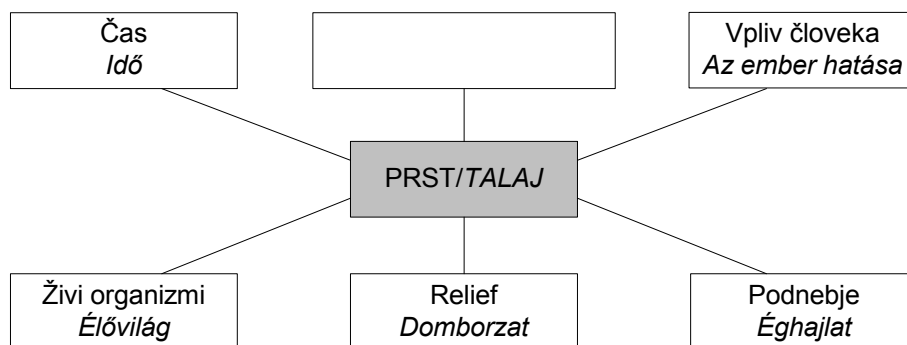
1. Pri laboratorijski analizi prsti ste ugotovili, da znaša njen **pH 4,5**. Katero **lastnost prsti** ste ugotavljali?

*Egy talaj laboratóriumi elemzésénél megállapították, hogy a **pH** értéke **4,5**. A **talaj** mely **tulajdonságát** állapították így meg?*

(1 točka/pont)

2. V prazni okvirček vpišite preostali zelo pomembni **pedogenetski dejavniki** in opišite **vpliv reliefa** na nastanek ali razvoj ali lastnosti prsti.

*Írja az üres téglalapba a kimaradt fontos **talajképző tényezőt**, és röviden írja le a **domborzat hatását** a talajképzésre, illetve a talaj tulajdonságaira.*

Vpliv reliefa / A domborzat hatása: _____

(2 točki/pont)

3. Opišite, kaj je **profil** in kaj je **horizont** prsti.

*Írja le, hogy mi a **talajmetszet**, és mi a talaj **szintje**.*

Profil prsti / Talajmetszet: _____

Horizont prsti / A talaj szintje: _____

(2 točki/pont)

4. Z ustreznim **tipom prsti** dopolnite preglednico, ki prikazuje odnos med nekaterimi podnebji, naravnim rastlinstvom in prstmi po svetu.

Írja be az éghajlat, a természetes növényzet és a talajok közti viszonyt ábrázoló táblázatba a megfelelő talajtípus nevét.

Podnebje / Éghajlat	Rastlinstvo / Növényzet	Tip prsti / Talajtípus
<u>Subpolarno (tundrsko):</u> dolga in mrzla zima, julijske temperature pod 10 °C, zelo malo padavin <u>Szubpoláris (tundra):</u> hosszú, hideg tél, a júliusi hőmérséklet 10 °C, nagyon kevés csapadék	<u>Tundrsko rastlinstvo:</u> rastlinskih vrst je malo, prevladujejo mahovi, lišaji in pritlikavi grmi <u>Tundranövényzet:</u> kevés a növényfajta, főleg mohák, zuzmók és törpecserjék alkotják	Tundrske prsti / Tundratalajok
<u>Celinsko polsuhó:</u> vroča poletja, mrzle zime, velike temperaturne amplitude, celoletna namočenost <u>Kontinentális félszáraz:</u> forró nyarak, hideg telek, nagy hőingások, egész évben csapadék	<u>Visokotravna in nizkotravna stepa / Magas és törpe fűvű sztyepp</u>	
<u>Oceansko podnebje:</u> sveža poletja, mile zime, majhne temperaturne amplitude, celoletna namočenost <u>Óceáni éghajlat:</u> friss nyarak, enyhe telek, kis hőingások, egész évben csapadék	<u>Listnati gozd:</u> visoka drevesa, listopadna, pogosta sta bukev in hrast <u>Lombhullató erdő:</u> magas lombhullató fák, igen elterjedt a bükk és a tölgy	
<u>Ekvatorialno podnebje:</u> vse leto visoke temperature, visoka količina padavin, celoletna namočenost <u>Egyenlítői éghajlat:</u> egész évben magas hőmérsékletek, nagy mennyiségű csapadék, egész évben csapadék	<u>Tropski deževni gozd:</u> bujno, raznovrstno rastlinstvo, nadstropnost, malo podrasti <u>Trópusi esőerdő:</u> sűrű, sokféle növényzet, emeletesség, kevés aljnövényzet	

(3 točke/pont)

5. Pojasnite, zakaj so prsti na območju, ki je v prilogi 1 (Priloga k Izpitni poli 1) označeno s črko **A**, svetle barve in zakaj se jim lahko ob namakanju sčasoma zmanjša rodovitnost.

*Magyarázza meg, hogy miért világos színűek az **1. sz. mellékletben** (az **1. sz. feladatlap melléklete**) **A** betűvel jelölt talajok, valamint azt is, hogy idővel miért csökken az öntözés miatt a termékenységük.*

1 _____

2 _____

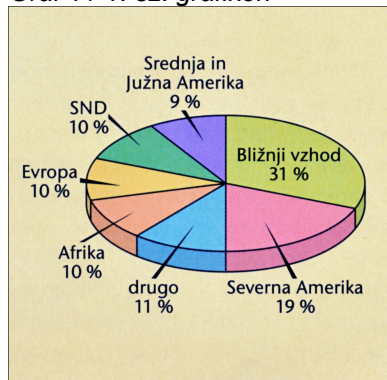
(2 točki/pont)

A2 – OBČA / ÁLTALÁNOS FÖLDRAJZ

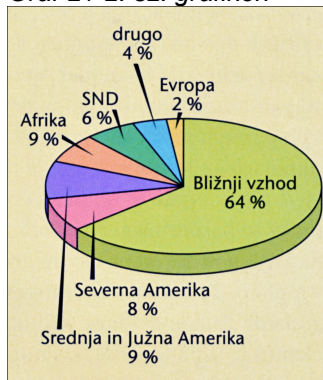
6. **Grafa 1** in **2** prikazujeta proizvodnjo in zaloge **naft**e po svetu. Izpišite številko tistega grafa, ki prikazuje **proizvodnjo**, in opišite eno **prednost** izkoriščanja nafte v primerjavi s premogom.

Az **1-es és 2-es számú grafikonok a kőolaj** kitermelését és tartalékait ábrázolják világszerte. Írja ki annak a grafikonnak a számát, amelyik a **kitermelést** ábrázolja, és mutassa be a kőolaj kitermelésének egy **előnyét** a szénnel szemben.

Graf 1 / 1. sz. grafikon

Graf 2 / 2. sz. grafikon

(Vir: Senegačnik, J., in drugi, 2002: Obča geografija, str. 167. Modrijan. Ljubljana)

Proizvodnjo nafte prikazuje graf / A kőolaj kitermelését a következő grafikon ábrázolja: _____

Prednost / Előny: _____
(2 točki/pont)

7. Napišite **obnovljivi** energijski vir, ki prispeva **največji delež** v svetovni proizvodnji **električne energije**, in opišite eno njegovo **slabost**.

Írja le annak a **megújuló** energiaforrásnak a nevét, amelyik a villanyenergia-termelés **legnagyobb arányát** képezi, és írja le egy **hátrányát**.

Obnovljivi energijski vir / Megújuló energiaforrás: _____

Slabost / Hátrány: _____
(2 točki/pont)

8. **Graf 3** prikazuje **spreminjanje** porabe različnih energijskih virov po svetu. Napišite **energijska vira**, ki ju prikazujeta krivulji, označeni s črkama **A** in **B**.

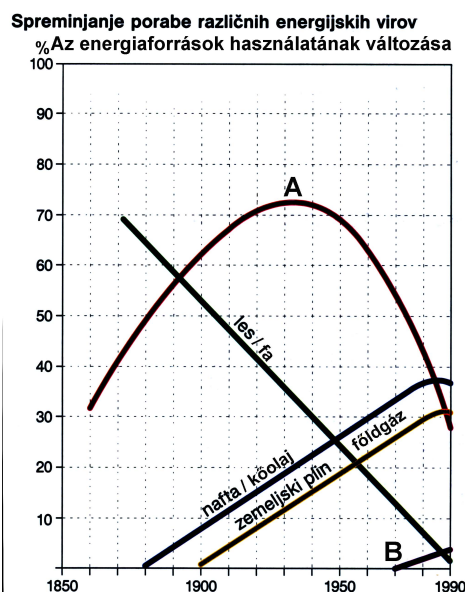
A 3. sz. grafikon a különböző energiaforrások használatának **változását** mutatja be világszerte. Írja le annak a **két energiaforrásnak** a nevét, amelyeket az **A** és **B** betűvel jelölt görbék ábrázolnak.

A _____

B _____

(2 točki/pont)

Graf 3/ 3. sz. grafikon

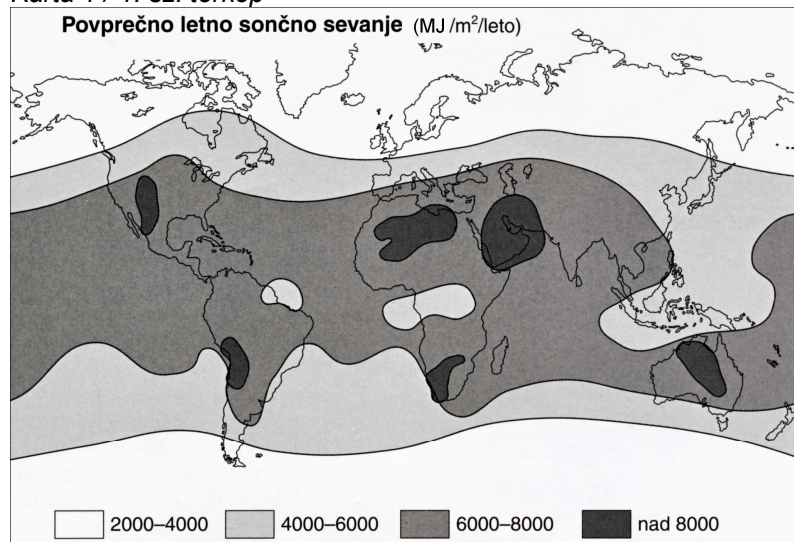

(Vir: Cunder, K., in drugi, 2001: Obča geografija, str. 141. Mladinska knjiga. Ljubljana)

9. **Karta 1** prikazuje povprečno letno sončno sevanje. Opišite dva družbenogeografska vzroka, ki vplivata na **manjšo izrabo** sončne energije na **najbolj obsevanih območjih**.

Az **1. sz. térkép** az éves átlagos napsugárzást ábrázolja. Írjon le két társadalomföldrajzi okot, amelyek befolyásolják a **leginkább napsütötte térségek kisebb napenergia-felhasználását**.

Karta 1 / 1. sz. térkép

(Vir: Hočevár, M., in drugi, 2000: Geografija, Shematski pregledi, str. 103. Tehniška založba Slovenije. Ljubljana)

1 _____

2 _____

(2 točki/pont)

10. Energija je eden izmed dejavnikov, ki vpliva na **razmestitev industrije**. Napišite, ali je bila energija pomembnejši lokacijski dejavnik **v času industrijske revolucije** ali **danes**, in svojo odločitev pojasnite.

*Az energia az **ipar telepítését** befolyásoló tényezők egyike. Írja le, vajon az energia az **ipari forradalom idejében** volt-e fontosabb telepítő tényező, vagy **ma**. Válaszát magyarázza is meg.*

Obdobje / Időszak: _____

Pojasnitev / Magyarázat: _____

(2 točki/pont)

B1 – SVET / A VILÁG

11. V preglednico vpišite **DA**, če je trditev pravilna, in **NE**, če je nepravilna.

Írja a táblázatba az **IGEN** szót, ha az állítás helyes, illetve a **NEM** szót, ha az helytelen.

Trditev / Állítás	DA / NE ali/vagy IGEN / NEM
V Jugovzhodni Aziji pade večina padavin v hladnejši polovici leta. <i>Délkelet-Ázsiában a csapadék zöme az év hidegebb felében esik.</i>	
Na Arabskem polotoku prevladujejo sušoljubne rastline. <i>Az Arab-félszigeten a szárazságtűrő növények uralkodnak.</i>	
Zgornja gozdna meja v Himalaji je višja kakor v Alpah. <i>A Himalája hegységben a felső erdőhatár magasabban húzódik, mint az Alpokban.</i>	

(2 točki/pont)

12. V prilogi 2 (Priloga k Izpitni poli 1) so s črkami **A**, **B**, **C** in **D** označena nekatera območja v Aziji. Napišite, kateri podnebni dejavnik je odločilno vplival na naravno rastlinstvo označenih območij.

A 2. sz. mellékletben (az 1. sz. feladatlap melléklete) A, B, C és D betűvel néhány ázsiai térséget jelöltünk. Írja le, melyik éghajlati tényező határozta meg a megjelölt térségek természetes növényzetét.

(1 točka/pont)

13. Imenujte prevladujoče skupine naravnega rastlinstva na območjih, ki so v prilogi 2 (Priloga k Izpitni poli 1) označena s črkami **A**, **B**, **C** in **D**.

Nevezze meg a természetes növényzet azon uralkodó csoportjait, amelyeket a 2. sz. mellékletben (az 1. sz. feladatlap melléklete) A, B, C és D betűvel jelöltünk.

A _____

B _____

C _____

D _____

(2 točki/pont)

14. Naravno rastlinstvo območja, ki je v **prilogi 2 (Priloga k Izpitni poli 1)** označeno s črko **E** so ljudje precej spremenili. Napišite **intenzivno obliko kmetijstva**, ki prevladuje na tem območju in pojasnite dve **negativni posledici** te dejavnosti v pokrajini.

*Az **E** betűvel jelölt térség **természetes növényzetét, amely a 2. sz. mellékletben (az 1. sz. feladatlap melléklete) található, az emberek nagymértékben megváltoztatták. Írja le az ebben a térségben uralkodó **belterjes mezőgazdálkodási módot**, majd fejtse ki e tevékenység **két negatív környezeti hatását.*****

Oblika kmetijstva / A mezőgazdálkodás módja: _____

Pojasnitvi / Magyarázat:

1 _____

2 _____

(3 točke/pont)

15. Na **prilogi 2 (Priloga k Izpitni poli 1)** je s številko **1** označeno območje, ki ga pogosto prizadenejo **poplave**. Opišite **dva vzroka** za veliko poplavno ogroženost tega območja.

*A **2. sz. mellékletben (az 1. sz. feladatlap melléklete) 1-es számmal egy árvízzel gyakran sújtott térség van jelölve. Írja le e térség igen nagy árvíz-veszélyeztetettségének **két okát.*****

1 _____

2 _____

(2 točki/pont)

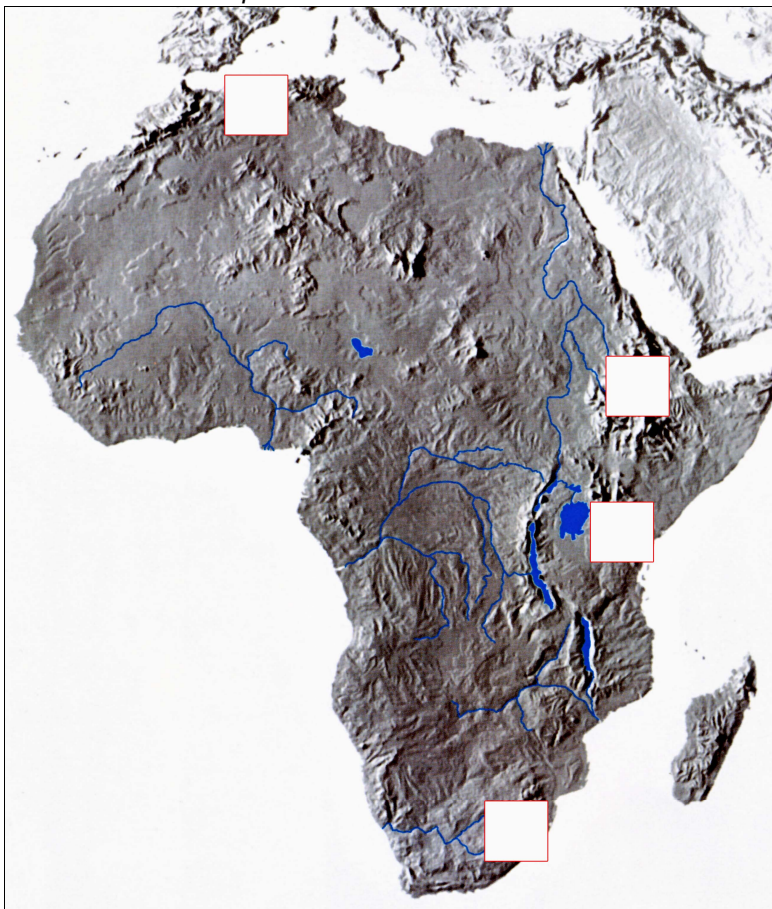
B2 – SVET / A VILÁG

16. **Karta 2** prikazuje reliefno izoblikovanost Afrike. V kvadratke na karti **vpišite ustrezne številke** naštetih gorovij in višavij:

A 2. sz. térkép Afrika domborzatának kialakulását ábrázolja. Írja a felsorolt hegységek és magassföldek megfelelő számát a térképen levő négyzetekbe.

- 1 – Zmajeve gore / Sárkány-hegység
 2 – Etiopsko višavje / Etióp-magasföld
 3 – Kilimandžaro / Kilimandzsáró
 4 – Atlas / Atlasz-hegység

Karta 2 / 2. sz. térkép

(Vir: Kolenc Kolnik, K., in drugi, 2000: Spoznavamo Afriko in novi svet. Delovni zvezek, str. 49. Modrijan. Ljubljana)

(2 točki/pont)

17. Za rudarstvo Afrike je odločilnega pomena geološka zgradba. Napišite, v katerih **kamninah** po **nastanku** in v katerih po **starosti** je večina **rud**.

Afrika bányászát meghatározza geológiai felépítése. Írja le, hogy keletkezésük és kialakulásuk ideje tekintetében melyik kőzetekben van legtöbb bányakincs.

Kamnine po nastanku / Kőzetek, kialakulásukat tekintve: _____

Kamnine po starosti / Kőzetek, kialakulásuk idejét tekintve: _____

(2 točki/pont)

18. Na **karti 3** so s številkami od **1** do **3** označena nekatera pomembna nahajališča naravnih bogastev. K posameznemu energijskemu viru ali rudi **pripišite številko območja**, na katerem **prevladuje izkoriščanje** posameznega naravnega vira.

A **3. sz. térképen 1-től 3-ig néhány fontos természeti kincs lelőhelyét jelöltük. Írja az egyes energiaforrás vagy érc mellé annak a térségnek a számát, ahol az egyes természeti forrás kihasználása a legelterjedtebb.**

Bakrova ruda / Rézérc: _____

Nafta / Kőolaj: _____

Železova ruda / Vasérc: _____

(2 točki/pont)

Karta 3 / 3. sz. térkép

(Vir: Kolenc - Kolnik, K., in drugi, 2000: Spoznavamo Afriko in novi svet, str. 49. Modrijan. Ljubljana)

19. Opišite dva različna vzroka za **nižjo ceno afriških rud** na svetovnem trgu v primerjavi s tistimi v **Evropi**.

Írja le az **afrikai bányakincsek alacsonyabb világpiaci árának két különböző okát, összehasonlítva őket az európaiakkal.**

1 _____

2 _____

(2 točki/pont)

20. Opišite en pozitivni (razen dobička) in en negativni **vpliv kolonializma na gospodarski razvoj** tistih afriških držav, ki so bogate z rudami.

Írja le a **gyarmatosítás** egy pozitív (a nyereségen kívül) és egy negatív **hatását** a bányakincsekben gazdag afrikai országok **gazdasági fejlődésére.**

Pozitivni vpliv / Pozitív hatás: _____

Negativni vpliv/ Negatív hatás: _____

(2 točki/pont)

C1 – EVROPA / EURÓPA

21. Obkrožite črki pred **dvema pravilnima trditvama** o **skupnih značilnostih** Jugovzhodne Evrope.

Karikázza be a Délkelet-Európa közös jellemzőit tartalmazó két helyes állítás előtti betűt.

- A V Jugovzhodno Evropo segajo zadnji obronki Alp.

Az Alpok utolsó nyúlványai Délkelet-Európáig érnek.

- B Slabša gospodarska razvitost se še vedno kaže v visokem naravnem prirastku.

Az alacsonyabb szintű gazdasági fejlődés még mindig megmutatkozik a magas természetes szaporulatban.

- C Današnje politične meje se ne pokrivajo z etničnimi.

A mai politikai határok nem egyeznek meg az etnikai határokkal.

- D Najdaljša gorska veriga v Jugovzhodni Evropi so Rodopi.

Délkelet-Európa leghosszabb hegylánca a Rodope-hegység.

- E Večji del Jugovzhodne Evrope leži na Balkanskem polotoku.

Délkelet-Európa nagyobb része a Balkán-félszigeten fekszik.

(2 točki/pont)

22. Na **prilogi 3 (Priloga k Izpitni poli 1)** so s številkami označene nekatere **reke** Jugovzhodne Evrope. K številkam vpišite njihova **imena**.

A 3. sz. mellékleten (az 1. sz. feladatlap melléklete) Délkelet-Európa néhány folyóvizét jelöltük. Írja a számokhoz a nevüket.

1 _____

2 _____

3 _____

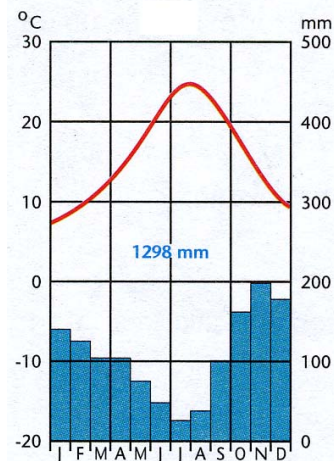
(2 točki/pont)

23. **Klimograma 1 in 2** prikazujeta podnebne značilnosti dveh obalnih mest, in sicer Dubrovnik na Hrvaškem in Varne v Bolgariji. **Obkrožite** številko tistega klimograma, ki prikazuje podnebne značilnosti **Varne**. **Vzročno-posledično** pojasnite razlike med krajema v letni temperaturni amplitudi.

Az 1. és a 2. sz. éghajlati diagramok két tengerparti város, méghozzá a horvátországi Dubrovnik és a bulgáriai Várna éghajlati jellegzetességeit ábrázolják. Karikázza be annak az éghajlati diagramnak a számát, amelyik **Várna** éghajlati jellegzetességeit jelöli. **Ok-okozati összefüggésben** magyarázza meg a két város közti éves hőingások különbségét.

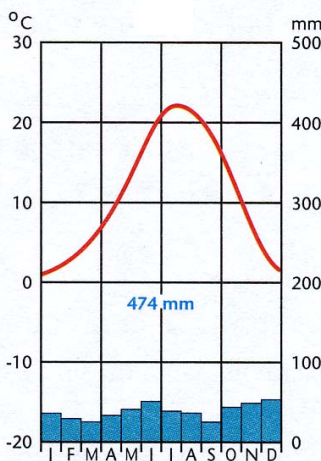
Klimogram 1

1. sz. éghajlati diagram

Klimogram 2

2. sz. éghajlati diagram

(Vir: Senegačnik, J., in drugi, 2006: Evropa. Delovni zvezek, str. 50. Modrijan. Ljubljana)

Pojasnitev / Magyarázat: _____

(2 točki/pont)

24. Imenujte prevladujoči **tip reliefa** po nastanku v **zahodnem delu gorovja**, ki je v **prilogi 3 (Priloga k Izpitni poli 1)** označeno s črko **A**, in napišite eno izmed zelo razširjenih **primarnih dejavnosti** na tem območju.

Nevezze meg a hegység nyugati részében uralkodó domborzati típust, amely a **3. sz. mellékletben (az 1. sz. feladatlap melléklete) A** betűvel van jelölve, valamint írja le ennek a térségnek egy igencsak elterjedt **elsődleges tevékenységét**.

Tip reliefa / Domborzati típus: _____

Primarna dejavnost / Elsődleges tevékenység: _____

(2 točki/pont)

25. Graf 4 prikazuje **narodnostno sestavo** enega izmed narodnostno mešanih območij v Jugovzhodni Evropi. Obkrožite to **območje** in opišite, zakaj se je **zmanjševal** delež **madžarskega prebivalstva**.

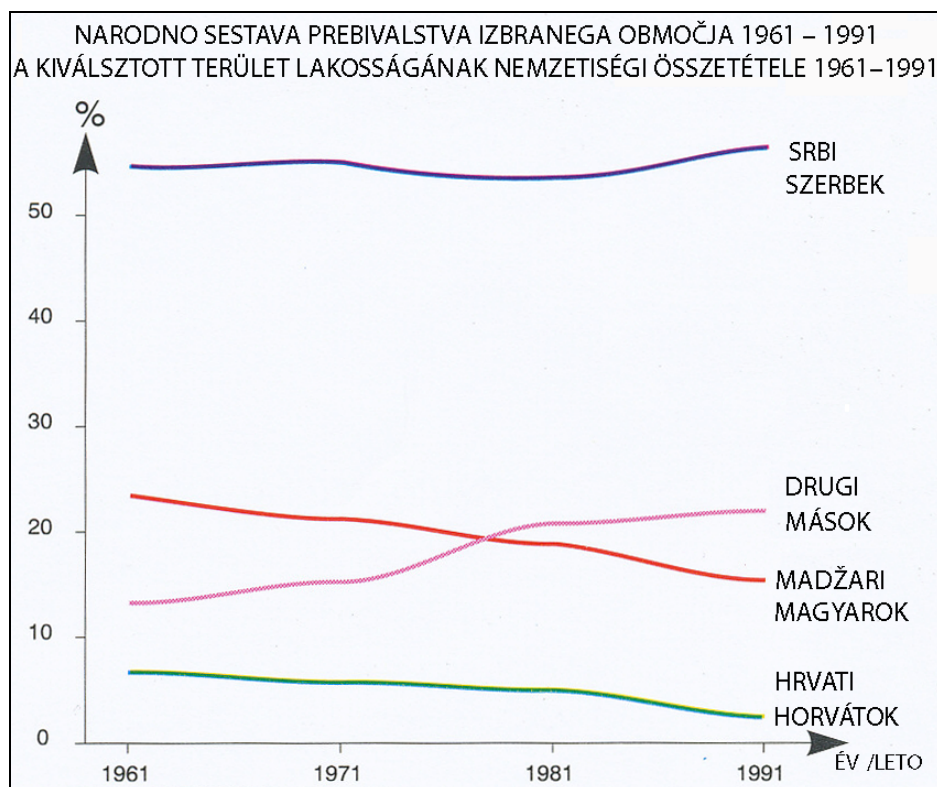
A 4. sz. görbe Délkelet-Európa nemzetiségileg vegyesen lakott térségeinek egyikében a nemzetiségi összetételt ábrázolja. Karikázza be ezt a térséget, és röviden írja le, miért csökkent a magyar ajkú népesség aránya.

Kosovo / Koszovó

Vlaška nížina / Román-alföld

Vojvodina / Vajdaság

Graf 4 / 4. sz. görbe

(Vir: Brinovec, S., in drugi, 1998: Geografija Evrope, str. 165. Mladinska knjiga. Ljubljana)

Opis / Leírás: _____

(2 točki/pont)

C2 – EVROPA / EURÓPA

26. V **preglednici 1** so napisana imena nekaterih **srednjeevropskih držav**. Številko posamezne države vpišite v ustrezno državo na **karto 4**.

Néhány közép-európai ország nevét az 1. sz. táblázatba írtuk. Írja az egyes ország számjelét a 4. számú térkép megfelelő helyére.

Preglednica 1 / 1. sz. táblázat

Številka države / Az ország számjele	Ime države / Az ország neve
1	Poljska / Lengyelország
2	Švica / Svájc
3	Češka / Csehország
4	Avstrija / Ausztria
5	Slovaška / Szlovákia

(2 točki/pont)

Karta 4 / 4. sz. térkép

(Vir: Senegačnik, J., in drugi, 2006: Evropa. Delovni zvezek, str. 56. Modrijan. Ljubljana)

27. V **prilogi 4 (Priloga k Izpitni poli 1)** so s številkami od 1 do 4 označene nekatere pokrajine v Srednji Evropi. S **pripisom ustrezne številke** ugotovite, za opis katerih dveh **pokrajin v Srednji Evropi** gre.

A 4. sz. mellékletben (az 1. sz. feladatlap melléklete) 1-től 4-ig néhány közép-európai tájat jelöltünk. A megfelelő szám hozzáírásával határozza meg, melyik két közép-európai tájról van szó.

- Je del hercinskega sredogorja.
A herciniai középhegység része.
- Prevladuje zastarela industrija.
Elavult ipar uralja.
- Je zelo onesnaženo območje.
Nagyon szennyezett térség.

To je pokrajina številka / A táj számjelle _____

- Je gričevnata pokrajina.
Lankás vidék.
- V njej je dobro razvito vinogradništvo.
Jól fejlett szőlőtermelése van.

To je pokrajina številka / A táj számjelle _____

(2 točki/pont)

28. Pokrajina v Nemčiji, ki je na karti v **prilogi 4 (Priloga k Izpitni poli 1)** označena s številko 3, ima dobre pogoje za **vodni promet**. Imenujte **reko**, ki teče skozi to pokrajino, in opišite dva vzroka, ki vplivata na **izredno pomembnost** te plovne reke.

Annak a németországi tájnak, amely a 4. sz. mellékletben (az 1. sz. feladatlap melléklete) 3-as számmal van jelölve, jó feltételei vannak a vízi közlekedésre. Nevezze meg a tájon átfolyó vízfolyást, valamint írja le a folyó kivételesen jó hajózhatóságának két okát.

Reka / Folyó: _____

Vzroka / Okok:

1 _____

2 _____

(3 točke/pont)

29. Imenujte prevladujočo **kmetijsko panogo na Madžarskem** in pojasnite **dva negativna vpliva socializma** na njen razvoj.

Nevezze meg a magyar mezőgazdaság uralkodó ágazatát, és magyarázza meg a szocializmus két negatív hatását annak fejlődésére.

Kmetijska panoga / Mezőgazdasági ágazat: _____

Negativna vpliva / Negatív hatások:

1 _____

2 _____

(3 točke/pont)

Prazna stran
Üres oldal